bron: overpalliatievezorg.nl/lichamelijke-en-psychische-klachten/vocht-in-de-buikholte-ascites
datum: 26-11-2026

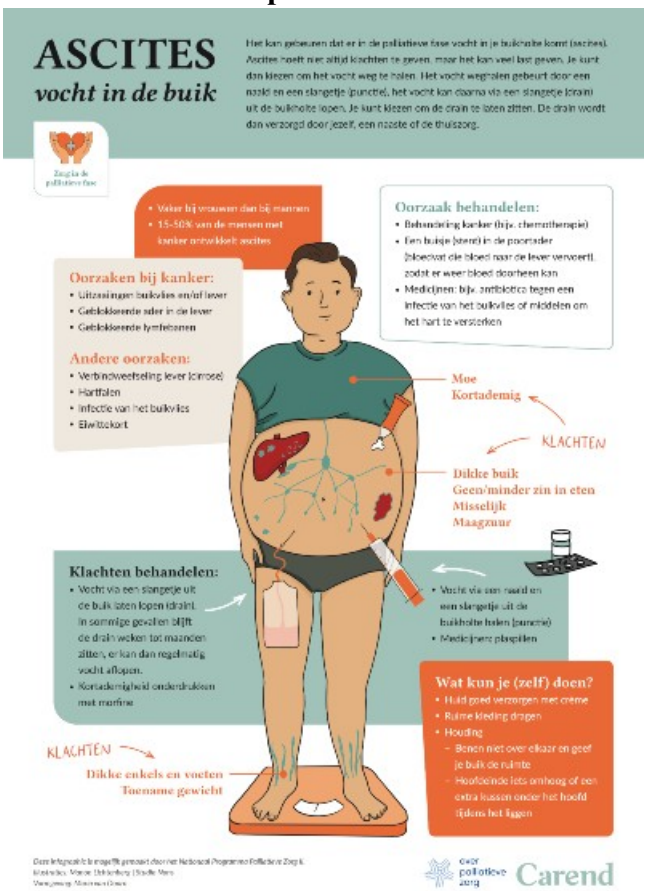
Vocht in de buikholte

De buikholte is de ruimte onder je middenrif, waar onder andere je lever, milt, maag en darmen zitten. Door verschillende oorzaken kan er in de laatste fase van je leven vocht in je buikholte komen. Vocht in je buikholte heet ascites.

Wat is ascites in de palliatieve fase?

In je lichaam worden de buikholte en borstholte gescheiden door het middenrif. Je middenrif is een grote spier. Hij heeft de vorm van een omgekeerd soepbord. In je borstholte zit onder andere je hart en longen. In je buikholte onder andere je maag, darmen en lever. Het kan gebeuren dat er in de palliatieve fase vocht in je buikholte komt (ascites). Dat hoeft niet altijd klachten te geven. Maar het kan ook zijn dat je er veel last van hebt.

Poster Ascites in de palliatieve fase



In deze poster zie je in woord en beeld wat vocht in de buikholte is, waar je last van kunt hebben en wat er tegen gedaan kan worden. Klik op de afbeelding om het groter te zien.

Wat merk ik van vocht in je buikholte in mijn laatste levensfase?

Vocht in je buikholte kan allerlei klachten veroorzaken, zoals:

- dikke buik
- buikpijn
- zwaarder worden
- geen zin hebben in eten
- snel vol zitten na het eten
- opkomend maagzuur
- misselijkheid en/of overgeven
- kortademigheid

- dikke enkels en voeten
- vermoeidheid
- minder goed kunnen bewegen

Oorzaken van vocht in je buikholte

Ascites komt het meest voor bij patiënten met kanker als gevolg van:

- uitzaaiingen in het buikvlies.
- uitzaaiingen in de lever
- geblokkeerde aders in de lever (door tumoren of trombose)
- geblokkeerde lymfebanen in de buik of de borst

Ascites in de laatste fase van het leven kan ook ontstaan door andere oorzaken:

- infecties van het buikvlies
- verbindweefseling van de lever (levercirrose)
- hartproblemen (hartfalen)
- te weinig eiwit in het bloed

Levensverwachting ascites

Hoe lang je nog te leven hebt, is erg afhankelijk van de situatie. Wat is de oorzaak van de ascites? Is de vocht in de buikholte nog te behandelen met medicijnen? Kun je nog palliatieve behandeling krijgen? Je arts kan je meer over jouw levensverwachting vertellen.

Onderzoek

Jouw zorgverlener kan extra onderzoek aanraden om te kijken of je klachten echt door ascites worden veroorzaakt, en wat de oorzaak ervan is. Extra onderzoek kan bijvoorbeeld zijn:

- onderzoek van het vocht, dat met een lange naald uit de buikholte wordt gezogen
- een echo of CT-scan

Vocht in je buikholte in de laatste levensfase: wat kan eraan gedaan worden?

Als bekend is waar de ascites in de palliatieve fase door komt, kan de oorzaak misschien (verder) behandeld worden, bijvoorbeeld door:

- behandeling van de kanker, bijvoorbeeld met chemotherapie
- een buisje in de poortader (de ader die het bloed naar de lever voert), zodat daar weer bloed doorheen kan
- opheffen van het eiwittekort
- medicijnen, zoals antibiotica tegen infectie van het buikvlies en middelen om het hart te versterken

Als de oorzaak niet (voldoende) behandeld kan worden, of je wil de oorzaak niet meer behandelen, zal de behandeling zich op de klachten richten, bijvoorbeeld door:

- een goede verzorging van de buikhuid*
- ruime kleding dragen
- goed liggen en zitten
- vocht via een naald en een slangetje uit de buikholte halen (punctie)
- vocht via een slangetje uit de buik laten lopen (drain). In sommige gevallen blijft de drain weken tot maanden zitten (verblijfsdrain), er kan dan regelmatig vocht aflopen
- medicijnen (dit helpt heel soms, bijvoorbeeld plaspillen)

Punctie bij ascites

Een punctie kan in het ziekenhuis, hospice, verpleeghuis of bij je thuis. Je kunt een punctie buiten het ziekenhuis krijgen als:

- er geen onderzoek gedaan hoeft te worden dat alleen in het ziekenhuis kan
- er geen problemen bij de punctie worden verwacht
- er een zorgverlener is die genoeg kennis hierover heeft

Een punctie op de plek waar jij verblijft scheelt reistijd en energie. Deze tijd en energie kun je aan andere dingen besteden.

Verblijfsdrain bij ascites in de palliatieve fase

In sommige gevallen blijft de drain weken tot maanden zitten (permanente drain). Vraag je zorgverlener of dit ook bij jou kan.

Een permanente drain is een flexibele slang van ongeveer 40 cm lang. De permanente drain wordt eerst een stukje onder de huid gebracht, en vanuit daar naar de buikholte. Om te voorkomen dat de drain eruit glijdt, groeit het uiteinde (manchet) vast in de huid. Dit manchet is een iets dikker gedeelte van de drain en is gemaakt van zacht materiaal. Het vastgroeien in de huid duurt even. Daarom wordt het uiteinde van de drain eerst vastgezet met een hechting. Deze hechting lost vanzelf op.

Het uiteinde van de drain wordt buiten het lichaam afgesloten met een dopje. Het vocht kan er alleen uitlopen als de drain wordt aangesloten op een afloopslang met opvangzak.

Het voordeel van een permanente drain is dat je niet afwacht tot er klachten zijn. Je kunt klachten voorkomen omdat je het vocht eerder (meestal twee keer per week) laat aflopen.

Wat kan ik of mijn naaste doen?

Als je ongeneeslijk ziek bent, en vocht in de buikholte hebt, kun je daar zelf weinig aan doen, behalve de adviezen van je arts en verpleegkundige goed opvolgen. Denk dan bijvoorbeeld aan een goede verzorging van de buikhuid, ruime kleding dragen, niet teveel zout gebruiken en goed liggen en zitten. Neem op tijd contact op met je zorgverlener als je buik snel dikker wordt en je er meer last van krijgt. Vertel ook tegen je arts of verpleegkundige wat je belangrijk vindt in het leven. Palliatieve zorg is niet gericht op genezing, maar op jouw welzijn. Daarbij staat jouw kwaliteit van leven voorop: wat jij belangrijk vindt in het leven en wat jij nodig hebt.

Wat zijn mijn wensen?

Als je zorgverlener je een behandeling voorstelt, hoef je daar geen ‘ja’ op te zeggen. Het is erg belangrijk om goed na te denken over wat jij zelf wil. Ook in je laatste levensfase. Vraag gerust naar de voordelen en de nadelen van de behandelingen. Wat weegt voor jou het zwaarst? Wat wil je wel, en wat wil je niet? Bespreek je wensen met je arts, zorgverleners en naasten. Vertel hun duidelijk wat je wilt. Dan kunnen zij jou de zorg bieden die bij jou past.

Meer informatie over ascites

Deze informatie is gemaakt op basis van de richtlijn 'Ascites in de palliatieve fase' voor zorgverleners.